

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 grudnia 2017 r.

Pozycja 272

POSTANOWIENIE z dnia 14 września 2017 r. Sygn. akt Ts 148/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący i sprawozdawca
Michał Warciński
Stanisław Rymar,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 czerwca 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej S.A. w zakresie badania zgodności art. 110 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 164, ze zm.) w zakresie, w jakim stanowi on, że postanowienie sądu okręgowego zobowiązujące notariusza do wydania wypisu aktu notarialnego osobie innej niż wskazana w art. 110 § 1 tej ustawy nie podlega zaskarżeniu, z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 11 lipca 2016 r. (data nadania) S.A. (dalej: skarżąca) sformułowała dwa zarzuty. Po pierwsze, że art. 110 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 164, ze zm.; dalej: prawo o notariacie) w zakresie, w jakim „nie reguluje w sposób precyzyjny przesłanek rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie wydania wypisu aktu notarialnego osobom innym niż strony tego aktu lub osoby, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu, a także ich następcy prawni”, tj. osobom innym niż wskazane w art. 110 § 1 prawa o notariacie, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 i art. 2 Konstytucji. Po drugie, że art. 110 § 2 prawa o notariacie w zakresie, w jakim „wyłącza dopuszczalność zaskarżenia (...) postanowienia sądu okręgowego w przedmiocie wydania wypisu aktu notarialnego osobom innym niż strony tego aktu lub osoby, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu, a także ich następcy prawni”, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji.

Skarżąca twierdzi, że art. 110 § 2 prawa o notariacie w zakresie, w jakim nie określa przesłanek wydania wypisu aktu notarialnego osobom innym niż wskazane w art. 110 § 1 tej ustawy „nie spełnia (...) podstawowych wymagań sprawiedliwości proceduralnej”, a przez to narusza prawo do sądu, oraz zasadę pewności prawa (art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji).

tucji). Jak bowiem podkreśliła, „jednostka nie jest w stanie przewidzieć, w jakich sytuacjach wypis aktu notarialnego, który może zawierać informacje wrażliwe dla danego podmiotu, których podmiot ten nie chce ujawniać nieoznaczonym osobom, a w przypadku osób fizycznych także podlegające ochronie dane osobowe, zostanie na podstawie niezaskarżalnego postanowienia sądu wydany osobie trzeciej”. O przesłankach rozstrzygnięcia strona dowiaduje się więc jedynie z ustnych motywów uzasadnienia. Naruszenie swych konstytucyjnych praw, w sposób przedstawiony wyżej, skarżąca wiąże z prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r., którym sąd ten zobowiązał notariusza do wydania wnioskodawcy wypisu aktu notarialnego, którego stroną była skarżąca. Zakwestionowany w skardze art. 110 § 2 prawa o notariacie w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia powyższego postanowienia, narusza natomiast prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zaskarzania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, a także zasadę dwuinstancyjności postępowania (art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji). Orzeczeniem, w którym – zdaniem skarżącej w sposób ostateczny rozstrzygnięto o tych prawach – jest postanowienie Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r., którym odmówiono skarżącej sporządzenia uzasadnienia rozstrzygnięcia tego sądu z kwietnia 2016 r.

Postanowieniem z 21 czerwca 2017 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 28 czerwca 2017 r.) Trybunał Konstytucyjny nadał skardze konstytucyjnej dalszy bieg w zakresie badania zgodności art. 110 § 2 prawa o notariacie w zakresie, w jakim nie określa on przesłanek wydania wypisu aktu notarialnego osobie innej niż wskazana w art. 110 § 1 tej ustawy, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji (pkt 1 sentencji). Trybunał odmówił natomiast nadania skardze dalszego biegu w zakresie badania zgodności art. 110 § 2 prawa o notariacie w zakresie, w jakim przepis ten, stanowi, że postanowienie sądu okręgowego zobowiązujące notariusza do wydania wypisu aktu notarialnego osobie innej niż wskazana w art. 110 § 1 tej ustawy nie podlega zaskarżeniu, z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji (pkt 2 sentencji). Trybunał stwierdził, że wydanie merytorycznego orzeczenia jest niedopuszczalne, gdyż skarga nie spełnia jednego z warunków wskazanych w art. 79 ust. 1 Konstytucji – skarżąca nie przedstawiła rozstrzygnięcia, w którym sąd, na podstawie zaskarżonego przepisu, orzekł ostatecznie o prawach skarżącej określonych w art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji. Jak zauważył Trybunał, orzeczenie, z którym skarżąca wiąże naruszenie swych praw, tj. postanowienie Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r., dotyczy odmowy sporządzenia uzasadnienia rozstrzygnięcia zobowiązującego notariusza do wydania wnioskodawcy wypisu aktu notarialnego, którego stroną była skarżąca. Sąd nie rozpatrywał zażalenia na to postanowienie (takiego skarżąca nie złożyła), jego wywody dotyczące tego, czy skarżącej przysługiwał taki środek zaskarżenia, prowadzone były wyłącznie w kontekście istnienia obowiązku sporządzenia uzasadnienia. Innymi słowy, orzeczenie, które skarżąca wskazuje jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (tj. wykluczające zażalenie na postanowienie z kwietnia 2016 r.), nie dotyczyło środka zaskarżenia, lecz uzasadnienia postanowienia wydanego na rozprawie. Choć kwestie te są ze sobą powiązane, to jednak orzeczenie to nie spełnia przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Trybunał przywołał postanowienie pełnego składu Trybunału z 10 marca 2015 r. (SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35), podkreślając, że w wypadku kwestionowania zgodności z Konstytucją unormowania wyłączającego możliwość zaskarżenia danego rozstrzygnięcia sądu lub innego organu konieczne jest uzyskanie orzeczenia o odrzuceniu niedopuszczalnego z mocy prawa środka odwoławczego. Dopiero z takim rozstrzygnięciem można bowiem wiązać naruszenie prawa do zaskarżenia orzeczenia.

W zażaleniu złożonym 5 lipca 2017 r. (data nadania) skarżąca zarzuciła Trybunałowi naruszenie art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem

Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) poprzez ich błędną wykładnię. Skarżąca zwróciła uwagę na to, że zakwestionowany przez nią art. 110 § 2 prawa o notariacie upoważnia sąd do wydania orzeczenia zobowiązującego notariusza do wydania aktu notarialnego osobie innej niż strona tego aktu i jednocześnie wyłącza zaskarżalność tego rozstrzygnięcia. Na podstawie tego przepisu Sąd Okręgowy w K. wydał dwa postanowienia: z kwietnia 2016 r. Pierwsze z nich – wbrew temu co przyjął Trybunał – jest orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. W świetle tego przepisu ustawy zasadniczej przedmiotem skargi mogą być bowiem zarówno przepisy stanowiące „formalnie bezpośrednią podstawę prawną wskazaną w orzeczeniu, ale także te przepisy, które z uwagi na ich charakter determinują szersze skutki ostatecznego orzeczenia o prawach lub obowiązkach skarżącego – w szczególności przepisy wyłączające lub modyfikujące zakres zaskarżalności takiego orzeczenia”. Na poparcie zarzutów podniesionych w zażaleniu skarżąca przywołała zdanie odrębne sędziego Trybunału zgłoszone do wyroku w sprawie SK 65/13 oraz stanowisko jednego z uczestników tego postępowania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Zdaniem Trybunału kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przedstawione w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W zarzutach sformułowanych w zażaleniu skarżąca nie uwzględniła tego, że orzeczenie uprawniające do wystąpienia ze skargą konstytucyjną musi spełniać złożoną kwalifikację określoną w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Polega ona nie tylko na wydaniu orzeczenia na podstawie kwestionowanych przepisów, ale także na wykazaniu, że orzeczenie to doprowadziło do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego, wskazanych jako podstawa skargi.

W zaskarżonym postanowieniu Trybunał w pełni zasadnie przyjął, że dołączone do skargi konstytucyjnej postanowienia takiej podwójnej kwalifikacji nie wykazują. O ile bowiem zostały one wydane na podstawie zakwestionowanego w skardze art. 110 § 2 prawa o notariacie, o tyle orzeczenia te nie spełniają drugiej niezbędnej przesłanki ustanowionej w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Nie rozstrzygają one o tym, że postanowienie zobowiązujące notariusza do wydania aktu notarialnego osobie innej niż strona tego aktu jest niezaskarżalne. W związku z tym Trybunał zasadnie stwierdził, że w sprawie skarżącej nie doszło do wydania przez sąd judykatu, który doprowadziłby do naruszenia prawa do zaskarżenia orzeczenia sądowego wydanego w pierwszej instancji. Brak takiego orzeczenia musi zaś prowadzić do konkluzji, że zarzuty skarżącej mają jedynie walor abstrakcyjny i nie znajdują potwierdzenia w akcie zastosowania zakwestionowanego art. 110 § 2 prawa o notariacie w sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna.

Skarżąca nie wzięła pod uwagę także tego, że postanowienie w sprawie o sygnaturze SK 65/13 jest orzeczeniem pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego. Wyraża ono pogląd prawny, którym są związane pozostałe składy orzekające, odstąpić zaś od niego może – w myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e u.o.t.p. TK – wyłącznie Trybunał w pełnym składzie. W związku z tym postanowienie to kształtuje orzecznictwo Trybunału w sprawach zainicjowanych wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. postanowienia TK z: 28 sierpnia 2002 r.,

Ts 57/02, OTK ZU nr 4/B/2002, poz. 285; 20 lipca 2004 r., Ts 62/04, OTK ZU nr 5/B/2004, poz. 301; 27 czerwca 2007 r., Ts 80/07, OTK ZU nr 5/B/2007, poz. 250).

W zażaleniu skarżąca może powoływać się na *votum separatum*, jednakże powinna mieć na względzie, że jest ono jedynie indywidualnym i osobistym poglądem konkretnego członka składu orzekającego, a nie – co przyjęła w zażaleniu – organu orzekającego. Zdanie odrębne w postępowaniu przed Trybunałem jest rozumiane „jako prawo sędziego sądu konstytucyjnego, który nie może zgodzić się z poglądem większości, do ujawnienia na piśmie swego odrębnego stanowiska” (Z. Czeszejko-Sochacki, L. Garlicki, J. Trzeciński, *Komentarz do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, Warszawa 1999, s. 205).

Mając powyższe na względzie Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.